HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמר לו רבי עקיבא או חילוף. או מי אמליף הדין דפסיעה לי דהזאה מעכבא ואפסין בקל וחומר מינה לשחיטה שמעכבת **במועדו.** ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: **הבא לי מועד נלמד.** שיהא זמן קבוע להן כמה שקבוע לשחיטה הילכך כיון דלא קביע להו זימנא ומצי למיעבד להו מאתמול לא דמו והזאה גמי לאו מגופיה דפסח היא ולא כתיב בה מועד: **גמ' הלכה זו.** שפסח דומה שבת: **בני בתירה.** נשיאים היו: **אמר להן.** הלל: **וכי פסח אחד יש לנו שדוחה את השבת והלא יותר ממאתים פסחים יש לנו שדוחין את השבת.** כלומר יותר ממאתים קרבנו יש שדוחין שבת בשבת בכל שבת ושבת מרובה בכשים שנים לתמידים ושנים למוספין הרי מאתים לבד שבת שבתוך פסח ובתוך החג שקריבין בהן מוספי היום שבעת טלאים בפסח ומרובעה עשר לחג: **מה מועדו הנאמר בפסחו.** ולקמיה פריך תמיד גופיה מנלן להו: **והיה יוסף ודורש.** כדרך שהנשיא עושה: **מקנטרן.** לשון קנטור ועצבון. קונטנדי"ר בלע"ז: **מה.** הבאת סכין לזיה דוחה להת לפסר למיעבד מאתמול ומה יעשה: **שמעתי ושכחתי.** לקמן[ד] מפרש טעמא: **בני נביאים הן.** ותרלו מה יעשו: **למחר.** בתרבעה עשר בשבת: **שפסחו טלה אחד לו בשבת.** את הסכין: **ומי שפסחו בשבת.** שחין לו למר חלת שיער שחין יכול לתוחבו בצמרו תחב לו בין קרניו ואין זה משחוי לעבור עליו משום שבישת בהמתו דלמו אורחיה בכי האי מלאכה ובעניו זה הביאו סכיניהן: **רחה.** הלל זה המעשה **שעשו: וגוכר הלכה.** כך שמעתי: **כך מקובלני.** שכך הלכה כמו שעשו אלו: **פסח נמי לכשיב ביה במועדו.** ולא שמעת לי' מיניה ומתמיד ילפת ליה אלא על כרחין מדבעית למילף מתמיד לא משמע להו לחייה שבת דלמרי במועדו דקאמר בזמן המיולד קאמר הכא בתמיד נמי לא משמע להו ומנא ליה: **אלא אמר קרא.** במוספין עולת שבת בשבתו על עולת התמיד לבד מעולת התמיד מלמד תמיד נמי דחי: **אמר מר ועוד קל וחומר הוא' ופרכוה.** מהת פירכא שבן כליל שבן תדיר: **וכי מאחר דגמיר.** מרבותיו שגזירה שוה זו לכך נחה דקיימא לן אין מלמד דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן נתקבלה ונחה מסיני דחילמא קרא למילחא אחריתי אתא ואיכון דהוה כך קיבל הרי הוא כמו שנכתב בגופו בפירוש ולמה ליה קל וחומר שהוא דבר שברא מלעתו ומלבו: **הכי קאמר נהי דגזירה שוה לא גמריה.** מרבותיכם גזירה שוה לריכה רב אלין מלמד דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן למלה מרבו אלא קל וחומר **אמרו לו קל וחומר הוא' למלת בה ביה אלא דייקינן דפריכה הוא כלמרן שבן תדיר:** והא

אמר לו רבי עקיבא או חילוף מה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת שחיטה שהיא משום מלאכה אינו דין שלא תדחה את השבת אמר לו ר' אליעזר עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה[1] במועדו בין בחול בין בשבת אמר לו רבי הבא לי מועד לאלו במועד לשחיטה[ג] כלל[ג] אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת: גמ' תנו רבנן הלכה זו נתעלמה מבני בתירא[ז] פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו להם אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו שישמש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו שלחו וקראו לו אמרו לו כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו אמר להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת אמרו לו מנין לך אמר להם נאמר מועדו בפסח ונאמר[2] מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד ק"ו הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת[ט] מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם והיה[ח] דורש כל היום כולו בהלכות הפסח התחיל מקנטרן בדברים אמר להן מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם עצלות שהיתה בכם שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון אמרו לו ר' שכח ולא הביא סכין מע"ש מהו אמר להן הלכה זו שמעתי ושכחתי אלא הנח להן לישראל אם אין נביאים הן בני נביאים הן למחר מי שפסחו טלה תוחבו בצמרו מי שפסחו גדי תוחבו בין קרניו[י] ראה מעשה ונזכר הלכה ואמר[א] כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון אמר מר נאמר מועדו בפסח ונאמר מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת אילימא משום דכתיב ביה במועדו פסח נמי הא כתיב ביה מועדו אלא מועדו לא משמע ליה הכא נמי מועדו לא משמע ליה אלא אמר קרא[3] עולת שבת בשבתו על עולת התמיד מכלל [עולה] דתמיד קרבה בשבת אמר מר ועוד ק"ו ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת איבא למיפרך מה לתמיד שכן תדיר וכליל ק"ו אמר ברישא ופרכוה והדר אמר להו גזירה שוה וכי מאחר דגמר גזירה שוה ק"ו למה לי אלא לדידהו קאמר להו בשלמא גזירה שוה לא גמריתו[י] דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא ק"ו דאדם דן מעצמו איבעי לכו למידן אמרו ליה קל וחומר פריכא הוא: אמר מר למחר מי שפסחו טלה תוחב לו בצמרו גדי תוחב לו בין קרניו והא**

מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת. ולקמן יליף מעל עולת התמיד תימא דבשמעתין לא דריש ממשמעות למועדו וכן הא דפסח דמי טומאתה ילפינן לקמן מאיש איש ונדחה ומין ליבור נדחין ובתמיד ילפינן מג"ש למועדו מועדו ובפרק כילד לוקין (לקמן דף עז.) משמע דדריש לה ממשמעות למועדו דתניא וידבר משה את מועדי ה' מה ת"ל לפי שלא מלינו בכל התורה שנאמר בהן מועדו אלא בפסח ותמיד מועדו לפי' בשבת מועדו אפילו בטומאה שאר קרבנות מנין משמע ממשמעות' למועדו דריש ועוד דקאמר התם ולריכי לפי כתב רחמנא תמיד שכן תדיר וכליל אלא בפסח לא ופי כתיב בפסח שכן כרת ופי מגזירה שוה ילפינן מה לריך לגריכותא הא מינטריך מועדו לתמיד משום טומאה ולפסח משום שבת אלא ופי ממשמעותא למועדו דריש וע"ל תנאי היא ועוד בפ' ר' ישמעאל בממנות (דף עב.) דריש[ט] שתי הלחם דלחו שבת מתקריב תקריב אפילו בשבת ואפילו בטומאה ולפי שמעתין[א] מלי למילף בג"ש למועדו מפסח ותמיד או ממשמעותא כמו בכילד לוקין (לקמן דף עז.):

תוחב לו בצמרו. ול"ת[י] והא נעי כלי שרת[ב] כדילפינן בפ' דם חטאת (זבחים דף נ:) ויקח את המלבוש ויש לומר שהקדישוס[ג] השתא משמע בשמעתין דיש מיסור רשות הרבים בידוטלים וקשה לתלמידן בפ' קמא דעירובין (דף י:) ירושלים אלמלא לולמותיה נעשות גדילה חייבין עלי' משום רשות הרבים ואלו דוקא נעשות אלא לרחיות לנעול כדמסיק התם ותירן ר"י דהכא לאחר שנפרלו בה פרלות וכי הא גוונא משני בפרק בתרא דעירובין (דף קא.) לתילתא לחריתי[כ]:

מה לתמיד שבן תדיר. ותימה ונילף מבייחו לתמיד ומילה או משתי הלחם[ט] (גרילה)[ד] דלחו שבת: והא

ב א מיי' פ"ו מהלכות קרבן פסח הל' יט:

לעזי רש"י

קונטנדי"ר [קונטרריי"ר]. להעליב.

רבינו חננאל

ת"ר הלכה זו נתעלמה **מבני בתירא פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת** אמרו לו להלל הזקן פסח דוחה את השבת או לא. אמר להן וכי פסח אחד יש לנו שדוחה את השבת והלא יותר ממאתים פסחים דוחין את השבת כו'. ירושלמי אית תנא תני מאה פסחים ואית תנא תני מאתים אית תנא תני שלש מאות. מאן דתני מאה תמידי שבת, מאן דתני מאתים תמידין ומוספין של שבתות, מאן דתני ג' מאות מוסיף של ראשי חדשים ושל ימים טובים וכו'. **אמר מר נאמר במועדו בפסח ונאמר במועדו בתמיד** מה זה דוחה שבת דכתיב עולת שבת בשבתו על עולת התמיד אף פסח דוחה שבת וכו' ועוד קל וחומר וכו', הכי קאמר להו נהי דגזרה שוה לא גמיר לכו דאין אדם דן גזרה שוה מעצמו אא"כ קיבלה מרבותיו. אבל היה לכם לדון קל וחומר, דאדם דן קל וחומר מעצמו. אמרו לו ק"ו איכא למיפרך מה לתמיד שכן כליל שכן תדיר. מינהו לנשיא עליהן התחיל לקנתרן בדברים. ומפני שנתיהר נתעלמה ממנו ההלכה.

MASHBIR HAMEFORASH

ד) ע"ז מו:, ה) לקמן סט: [שבת קל. יבמות יד. מנחות עב. לו.], ו) [ער פרש"י לקמן סט: ד"ה כלגן], ז) [תוספתא פ"ד סי"ח], ח) ב"מ פה., ט) [סנהדרין פב.], י) [נדה יט:], א) [ע"כ], ב) המ' דלשם מקרינהו העומר קמי ע"ש, ג) [ע' תוס' זבחים מז. ד"ה כגון] ותוס' מולין נ. ד"ה כגון], ד) [וע"ע תוס' ב"מ נג: ד"ה דנפיל], ה) [מגמי הלחם וחד מהנך כל"ל רמ"ף]

תורה אור השלם

1. וְיַעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפָּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:
במדבר ט ב
2. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב
3. עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:
במדבר כח י

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והיה יושב ודורש כל היום:

מוסף רש"י

כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת. כגון הבאתו ממון למחוס ותחיכת יבלתו (לקמן שם). **והלל הבבלי שמו.** שמיוס שבלה יכיה התכש והמקגר עמו היתה יתיבה מלויה בבבל (סוכה כ). **ומינוהו נשיא עליהם.** שהיו נשיאים ובבזיל שבלו להלל שהיה גדול בתורה ועלה מבבל עזבו נשיאותן ומינוהו נשיא עליהן (ב"מ פה.).

מוסף תוספות

א. (ד)מאי צריך למדרש מהקריב. תוס' שאנץ.
ב. דהאי סכין צריך שיהא קדוש. שם. ג. בערב שבת. תוס' זבחים מז. וע' מהרש"ן וקרבי לאם. ד. תוס' שאנץ גריס ליה. ועי' מהרש"ן.